

Pormestari Lauri Lyly

Avaussanat seutufoorumissa 8.2.2018

ARVOISAT SEUDUN LUOTTAMUSHENKILÖT!

SEUTUTYÖTÄ TEKEVÄT KUNTIEN VIRANHALTIJAT!

C21-KAUPUNKIEN JOHTAJAT!

HYVÄT KUTSUVIERASPUHUJAT!

Minulla on suhteellisen tuoreena seutuhallituksen puheenjohtajana suuri ilo olla avaamassa nyt ensimmäistä kertaa tätä vuotuiseksi **traditioksi muodostunutta seutufoorumia**. Erytyisen ilahtunut olen siitä, että kutsu on tavoittanut tälläkin kertaa näin suuren joukon seudun vaikuttajia. Tällä kertaa paikalle saatu myös arvovaltainen joukko ympäri Suomen, huomattava osa 21 suurimman kaupungin kaupunginjohtajista on tänään täällä paikalla.

Tällä foorumilla on **selkeä tilaus**, se on vakiinnuttanut paikkansa asiapitoisena kokonaisuutena, samalla mahdollistaen rikkaan ajatusten vaihdon. Kiitokset tästä seutujohtaja Päivi Nurmiselle joukkoineen, teette tältäkin osin loistaa työtä.

Iltapäivämme kattaus on poikkeuksellisen kiinnostava. Foorumin alkuiltapäivä on rakennettu siten, että avauspuheenvuoroni jälkeen lavalle saapuu tutkija Timo Aro. Olen varma, että kuulemme häneltä varmasti ajatuksia ja keskusteluja herättävän puheenvuoron kaupunkiseutujen tulevaisuudesta. Timon alustuksen jälkeen meillä on vuorossa suurten kaupunkiseutujen paneeli, johon lisäksi osallistuvat kollegani Helsingistä; Jan Vapaavuori, Turun kaupungin johtaja Minna Arve sekä Oulun kaupungin johtaja Päivi Laajala. Paneelin jälkeen on vuorossa tauko, jonka jälkeen meillä tarjolla laaja kattaus hiilineutraalisuudesta ja ilmastonmuutoksen hillinnästä,

alustajina toiminnanjohtaja Jouni Keronen, Assistant professori Heikki Liimatainen sekä ympäristöjohtaja Kaisu Anttonen. Lopuksi seminaarin vetää yhteen Ylöjärven kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Jaana Lamminen.

C21 kaupunkien edustajat joudumme tauon aikana poistumaan omaan kokoukseen.

HYVÄT YSTÄVÄT!

Kuten kaikki tiedämme, kuntakenttämme on historiallisten murrosten edessä. Itsenäisyyteemme aikana hallinnon rakenteita ei ole ravisteltu kertaakaan kuten nyt on suunnitelmissa. On selvää, että suunnitellun kaltainen operaatio tulisi toteuttaa hallitusti ja kuntakentän asiantuntemusta kuunnellen. En kiistä, etteikö ministeriöissä olisi myös viisautta, mutta palveluiden järjestämiseen liittyvä osaaminen on yksiselitteisesti meillä kunnilla.

Maamme suuret kaupungit ja kaupunkiseudut ovat sote- ja maakuntauudistuksen eri vaiheissa **antaneet lausuntoja ja laatineet useita kannanottoja** uudistuksen ongelmallisuudesta eri asioissa. Viimeksi kasvupalveluiden osalta. Meidän yksiselitteinen viesti on ollut, että uudistuksessa esitetty työnjako on ongelmallinen alueiden ja koko Suomen kilpailukyvyyn kannalta. Valitettavasti nämä lausunnot ja kannanotot ovat kaikuneet suurelta osin kuuroille korville.

Kunnat, ja erityisesti suurimmat kaupungit ja kaupunkiseudut, panostavat merkittävästi yleisen toimialansa puitteissa elinvoimaa ja kilpailukykyä edistäviin toimenpiteisiin. Maakuntien toimivalta sen sijaan määräytyy maakuntalain mukaisen tehtäväluettelon perusteella siten, että maakunnalla on oikeus hoitaa vain

tehtävälueetteloon sisältyviä tehtäviä. Tässä piilee myös uudistuksen keskeisin ongelma. Uudistuksessa ollaan säätämässä osin kuntaa muistuttavalle organisaatiolle erityinen **toimivalta tehtäväkokonaisuuteen, josta elinvoimasta vastaavat kunnat yleisen toimivaltansa puitteissa alueillaan jo merkittävältä** osin vastaavat.

Kasvupalvelut ja kuntien elinvoimatehtävät tulisikin nähdä yhtenä kokonaisuutena. Esimerkiksi työllisyyden edistämiseen käytettävien julkisten varojen ohjaamisen tulisi olla yksissä käsissä. Tarpeettomien hallintoportaiden rakentaminen kuntien ja **maakunnan välille ei vie työttömien tai alueen yritysten asioita eteenpäin.**

Laadukkaiden kasvupalveluiden toteuttaminen maakunnan puitteissa on erityisen haasteellista tilanteessa, jossa maakuntien yleiskatteelliseksi muuttuvaan rahoitukseen on kohdistettu merkittäviä säästöjä viime vuosien aikana.

Tähänastinen kokemuksemme on, että uudistuksen myötä kasvupalveluihin käytettävissä oleva rahamäärä ei tulisi lisääntymään, vaan tehtävien hoitamiseksi tullaan vaatimaan edelleen jatkuvia keskittämiskäytöksiä.

Mikäli uudistuksen todellisena tavoitteena on **kestävän työllisyyden sekä väestön hyvinvoinnin, osaamisen, yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen osallisuuden** sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen, on luontevaa, että esimerkiksi kaupunkiseutujen **kunnat tekisivät tämän yhdessä osana monialaisia organisaatiotaan yleiseen toimialaansa perustuen.** Tähän meillä kunnilla on myös erityinen insentiivi niin yksilön hyvinvoinnin kuin koko yhteisön elinvoiman edistämisen ja talouden kasvun tulokulmista. Myös kuntien maksamat työmarkkinatuen kuntaosuudet ovat vahva ponnin antaa niille paremmat mahdollisuudet työllisyyden hoitoon. **Mikäli nämä työvälineet ja toimintaedellytykset kunnilta puuttuvat, on parempi, että valtio huolehtii kunnille**

määräämistään työmarkkinatuen kuntaosuudesta. Valtion tarjoama allianssimalli ei ole riittävä vastaus. Tarvitaan konkreettisia muutoksia kuntien oikeudesta- ja järjestämisvastuusta.

Järjestämisvastuu kasvupalveluiden osalta tulisi voida osoittaa kuntaryppäälle, jolla on arvion mukaan riittävät taloudelliset ja muut voimavarat tehtävien hoitamiseksi. Alueellisen organisoitumisen tulisi perustua alueen kuntien yhteiseen sopimiseen tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä ja työnjaosta.

Uudistusta on tehty nyt pitkälle yli kymmenen vuotta, aina ollut kiire ja asioihin jouduttu kerta toisensa jälkeen palaamaan. Ajattelu ollut hyvin hallintokeskeistä, hyvin vähän on käyty keskustelua siitä, mistä ja miten uudet prosessit syntyvät, kenen ehdoilla uudistusta tehdään ja mistä lähtökohdista ylipäätään käymme kohti uudistusta. Hyvin huolissani olen siitä, uudistus ei ole rakentumassa siihen maailmaan joka on näköpiirissä, vaan nojaa johonkin menneeseen.

Tampereen kaupunkiseudulla on ollut käynnissä noin kuusi kuukautta alueellinen kymmenen kunnan työllisyys- ja yrityspalveluiden kokeilu, jolla etsitään aiempaa tehokkaampia tapoja tuottaa palvelut. Kokeilun vain puolen vuoden kokemusten perusteella voidaan jo osoittaa, että kunnat voivat joustavasti käyttää te-palveluja osana laajempaa työllisyydenhoidon ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta ja organisoida toiminnan järkevästi. Joustavuus syntyy siitä, että kokonaisuus, päätösvalta ja työnjohto ovat kunnilla.

Myös lainsäätäjällä on nyt viimeinen hetki havahtua tarkastelemaan uudelleen kasvupalvelukokonaisuuden optimaalista sijoittumista. Tämä tulee tehdä koko Suomen kasvuun ja kehitykseen sekä palvelujen asiakaslähtöisyyteen ja vaikuttavuuteen peilaten. Keskusteluun tulee ottaa laajasti eri tahoja yhteiskunnasta

oikeaa tietoa jakaen. Se näkemys, että uudistus koskee vain nykyisiä valtion järjestämiä toimia, ei ole kantava, perusteltu ja sen tulee olla kyseenalaistettavissa. Tässä vaiheessa on hyvä tehdä korjaavia toimia ja niille on kyllä aidosti tarvetta. Nykyjärjestelmässä on vaikeita ongelmia, joita kasvupalvelulaki ei nykyesityksenä korjaa.

Selvää myös pitäisi olla, että mikäli meidän työllisyydenhoidon kokeilun kokemukset tukevat kuntapohjaista järjestämisroolia, pitäisi ne ottaa huomioon myös lainvalmistelussa.

Hyvät ystävät!

Meidän pitää katsoa eteenpäin ja miettiä mikä on vuoden 2020 jälkeinen kunta, joka painottuu kasvatukseen ja elinvoimatehtävien ympärille. Se näyttäisi olevan toiminnallisesti ja taloudellisesti ennustettavampi, koska sote-alue on maakunnalla. Me tarvitsemme ennustettavuutta valtioon päin. MAL-sopimus on yksi väline hoitaa sitä. Vaikka sen suurimmat hyödyt lienevät kuntien välisen yhteistyön tiivistymisenä. Pitäisikö valtion kanssa käytäviin neuvotteluihin näillä kasvukeskusalueella nostaa maankäytön, asumisen ja liikenteen lisätä myös elinvoimaasiat eli työllisyys ja yrityspalvelut.

Maakuntaudistuksen lisäksi meitä haastaa monet kasvuun liittyvät seikat, joihin meidän on haettava enemmän yhdessä kuin kukin yksin ratkaisuja. **Vaikka kaupunkeina ja seutuina kilpailemme keskenämme, olemme jatkuvasti aina vain keskinäisriippuvaisempia toisistamme.** Arjen sujuvuus, helppo liikkuminen seudun sisällä ja kasvukeskusten välillä, liikenteen päästöjen minimoiminen, monipuolinen asuntotuotanto, segregoation torjuminen sekä koko väestön

hyvinvoinnin edistäminen ovat tavoitteita, joita kohti meidän on parempi tässä muuttuvassa maailmassa ponnistella yhteistyössä. Yhteiskunnan perusrakenteiden muuttuessa huoleksi nousee, miten tähän pystymme vuoden 2020 jälkeisessä maailmassa. Murroksesta huolimatta meidän on kyettävä varjelemaan kunnallisesta itsehallintoa. Emme saa taipua ajatukseen, että kaikkien kuntien ja alueiden olisi oltava samasta puusta veistettyjä. Meidän vahvuutemme on aina ollut se, että olemme kuntina osanneet ja voineet tarttua erilaisiin asioihin erilaisin tavoin ja kyenneet tuottamaan erilaisia ratkaisuja erilaisille alueille. Tästä on pidettävä myös jatkossa kiinni.

Näihin sanoihin päätän avaukseni ja toivotan teidät vielä kerran seutuhallituksen puheenjohtajana sydämellisesti tervetulleiksi!

Antoisaa seutufoorumia!

Timo Aro, olkaa hyvä, lava on teidän!